

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตำบลหนองหมี่

อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคมการสร้าง ความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของ เกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่าง ถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน Participatory Rural Appraisal (PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1
คณะผู้จัดทำ	9-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	2-7
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนเกษตรกร ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2565	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	6-6
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (2568-2572)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	4-7
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการ พัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

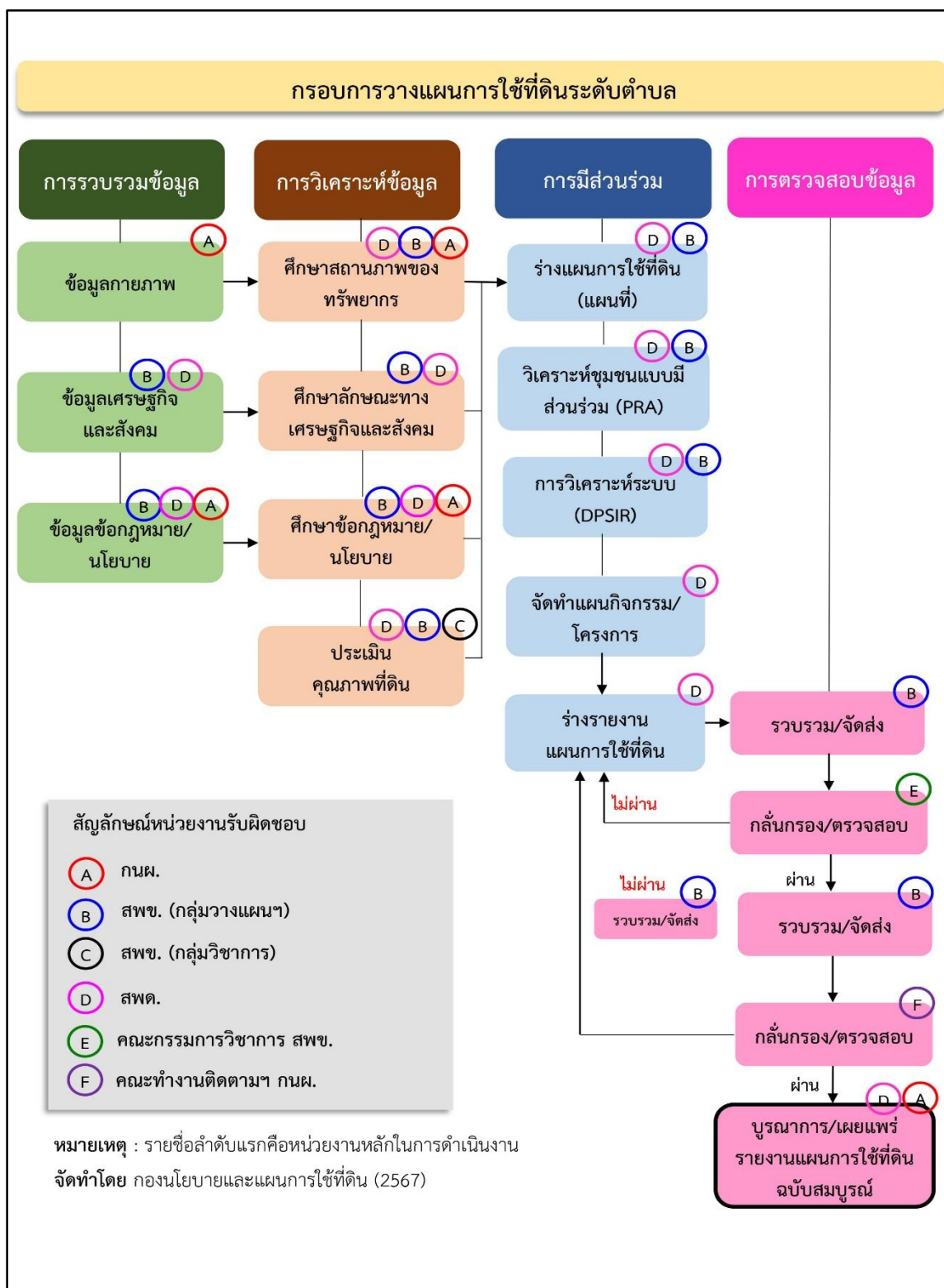
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“มุ่งเน้นพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาในทุกด้าน บ้านเมืองน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง แหล่งเกษตรอินทรีย์”
(องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

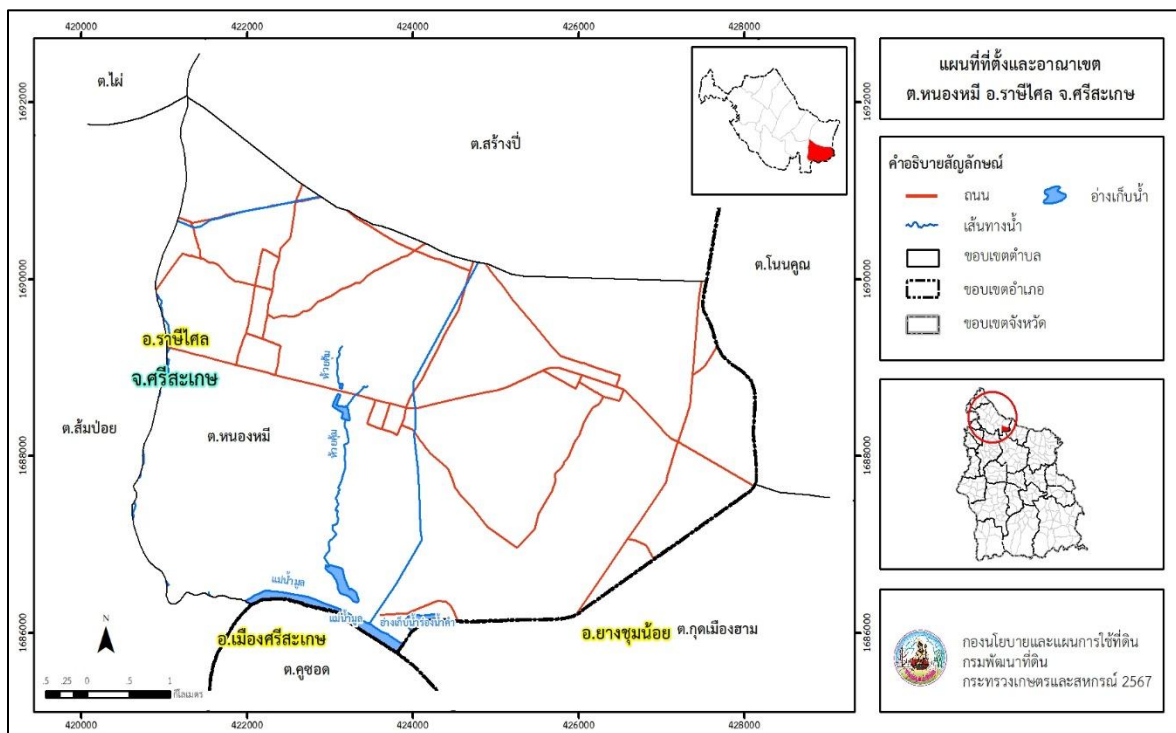
บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอราชสีห์ มีพื้นที่ประมาณ 29.42 ตารางกิโลเมตร หรือ 18,386 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลไผ่ ตำบลสร้างปี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสัมปอ อำเภอราชสีห์ ตำบลคูซอด อำเภอเมืองศรีสะเกษ ตำบลกุดเมืองฮาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลโนนคูณ อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลสัมปอ อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 18 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองหมี	หมู่ที่ 10 บ้านห้วยดง
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยดง	หมู่ที่ 11 บ้านห้วยดงน้อย
หมู่ที่ 3 บ้านแสนแก้ว	หมู่ที่ 12 บ้านนาเจริญ
หมู่ที่ 4 บ้านห้วยดง	หมู่ที่ 13 บ้านดงงาม
หมู่ที่ 5 บ้านหนองก้าม	หมู่ที่ 14 บ้านนาเจริญ
หมู่ที่ 6 บ้านดอนไม้งาม	หมู่ที่ 15 บ้านหนองหมี
หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาคู	หมู่ที่ 16 บ้านดอนหาด
หมู่ที่ 8 บ้านหนองหมี	หมู่ที่ 17 บ้านโนนเจริญ
หมู่ที่ 9 บ้านดอนไม้งาม	หมู่ที่ 18 บ้านดอนปู่ตา

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ทิศใต้มีแม่น้ำมูลไหลผ่านเป็นทางน้ำสายหลัก และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยคุ่ม

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) พบว่า ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,477.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 114 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 303.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

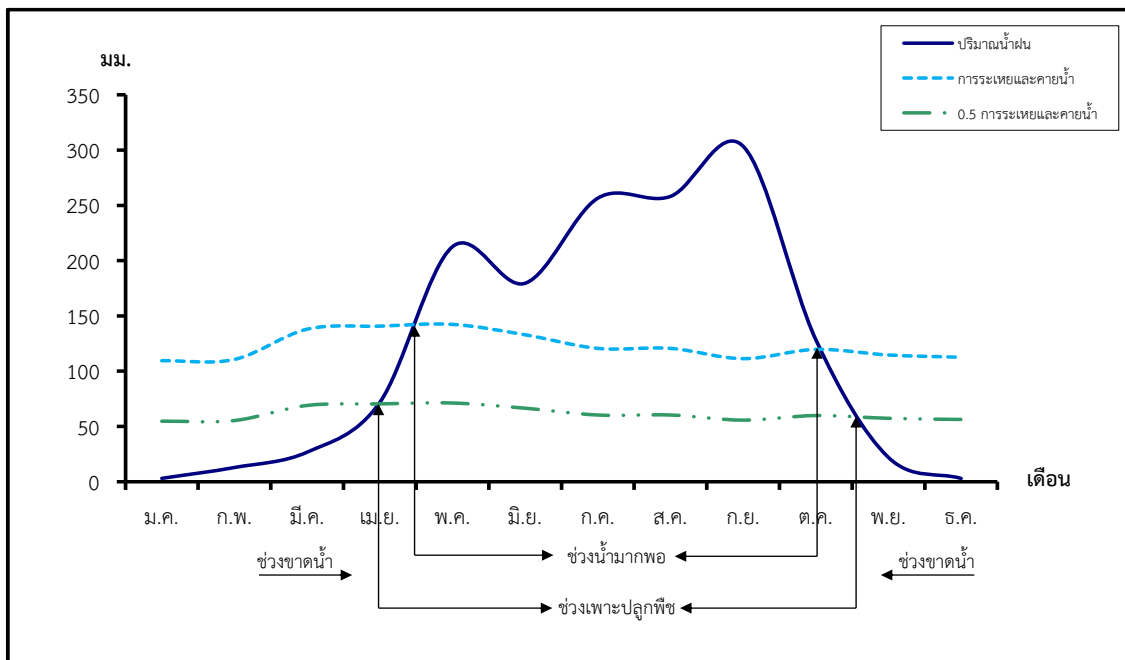
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	18.1	31.1	24.0	68.0	3.0	0.9	109.4	3.0
ก.พ.	19.8	33.5	26.1	66.0	12.8	2.0	110.6	12.5
มี.ค.	22.9	35.7	28.6	66.0	26.7	4.2	138.0	25.6
เม.ย.	24.8	36.4	29.8	69.0	71.7	7.0	140.7	63.5
พ.ค.	25.5	35.0	29.4	76.0	212.6	14.4	142.3	140.3
มิ.ย.	25.6	34.1	29.1	78.0	179.5	14.7	132.9	127.9
ก.ค.	25.1	32.8	28.4	81.0	256.5	17.8	120.6	150.7
ส.ค.	25.1	32.4	28.1	83.0	258.1	19.3	120.6	150.8
ก.ย.	24.7	31.9	27.7	85.0	303.5	19.3	111.3	155.3
ต.ค.	23.8	31.6	27.2	80.0	128.5	10.5	119.7	102.1
พ.ย.	22.0	31.8	26.4	73.0	21.9	3.1	114.6	21.1
ธ.ค.	19.1	30.6	24.4	69.0	2.9	0.8	112.5	2.9
เฉลี่ย	23.0	33.1	27.4	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,477.7	114.0	1,473.1	955.7

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,155 ไร่ หรือร้อยละ 6.27 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม

2.5.2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 15,746 ไร่ หรือร้อยละ 85.64 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 14,191 ไร่ หรือร้อยละ 77.18 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+พืชผัก และนาข้าว+มันสำปะหลัง เป็นต้น

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 301 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พริก และมันสำปะหลัง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 74 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา และ สัก เป็นต้น

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ทูเรียน และฝรั่ง เป็นต้น

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 1,151 ไร่ หรือร้อยละ 6.26 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

6) พืชไร่ เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.5.3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือร้อยละ 2.88 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 340 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

2.5.5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 615 ไร่ หรือร้อยละ 3.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

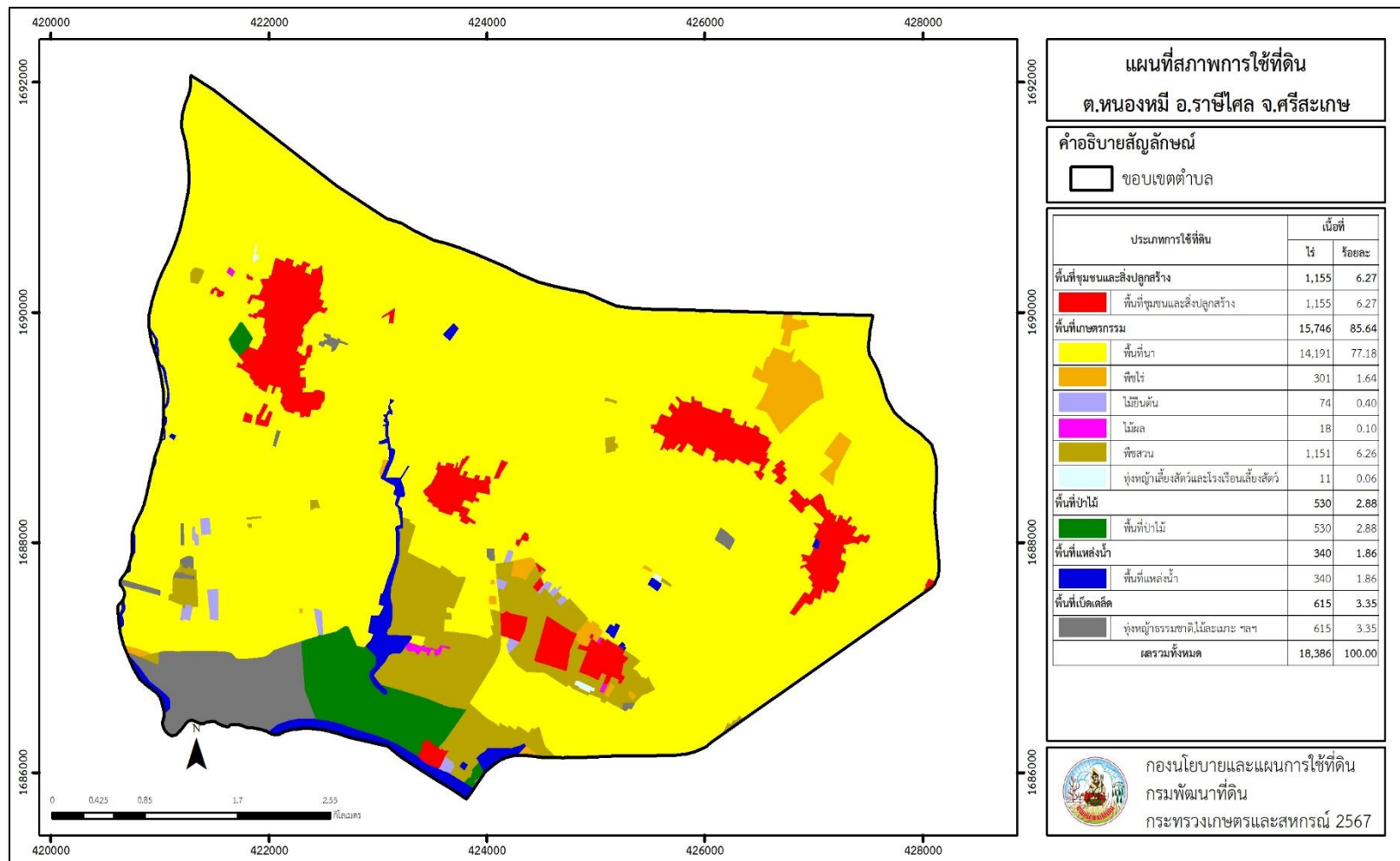
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,155	6.27
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,006	5.47
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	126	0.68
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	23	0.12
A	พื้นที่เกษตรกรรม	15,746	85.64
A101	นาข้าว	12,729	69.23
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	3	0.02
A101+A204	นาข้าว+มันสำปะหลัง	6	0.03
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	1,453	7.90
A204	มันสำปะหลัง	7	0.04
A229	พริก	294	1.60
A301	ไม้ยืนต้นผสม	5	0.03
A302	ยางพารา	18	0.10
A303	ปาล์มน้ำมัน	8	0.04
A304	ยูคาลิปตัส	33	0.18
A305	สัก	10	0.05
A401	ไม้ผลผสม	13	0.07
A403	ทุเรียน	2	0.01
A405	มะพร้าว	1	0.01
A414	ฝรั่ง	2	0.01
A502	พืชผัก	1,151	6.26
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2	0.01
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	3	0.02
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	6	0.03

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	530	2.88
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	35	0.19
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	495	2.69
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	615	3.35
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	1	0.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	611	3.32
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	340	1.86
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	266	1.45
W201	อ่างเก็บน้ำ	49	0.27
W202	บ่อน้ำในไร่นา	25	0.14
ผลรวมทั้งหมด		18,386	100.00

ที่มา : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองหมี มีประชากรรวม 5,849 คน แยกเป็นชาย 2,842 คน เป็นหญิง 3,007 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 199 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,610 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,212 ครัวเรือน หรือร้อยละ 75.28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน กรมส่งเสริมการเกษตร 398 ครัวเรือน หรือร้อยละ 24.72 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียด ในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองหมี	1,610	2,842	3,007	5,849
หมู่ที่ 1 หนองหมี	98	171	183	354
หมู่ที่ 2 หัวดง	110	200	223	423
หมู่ที่ 3 แสนแก้ว	113	190	187	377
หมู่ที่ 4 หีดผึ้ง	107	176	205	381
หมู่ที่ 5 หนองก้าม	77	141	136	277
หมู่ที่ 6 ดอนไม้งาม	105	179	190	369
หมู่ที่ 7 หนองนาคู	53	71	60	131
หมู่ที่ 8 หนองหมี	128	268	268	536
หมู่ที่ 9 ดอนไม้งาม	104	164	170	334
หมู่ที่ 10 หัวดง	72	141	174	315
หมู่ที่ 11 หีดผึ้งน้อย	89	156	157	313
หมู่ที่ 12 นาเจริญ	74	146	138	284
หมู่ที่ 13 ดงงาม	90	163	173	336
หมู่ที่ 14 งามเจริญ	98	150	165	315
หมู่ที่ 15 หนองหมี	69	141	145	286
หมู่ที่ 16 ดอนหาด	48	71	83	154
หมู่ที่ 17 โนนเจริญ	88	166	183	349
หมู่ที่ 18 ดอนปู้ตา	87	148	167	315

ที่มา : กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ
ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,610	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,212	75.28
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	398	24.72

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 18,386 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,610 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.42 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 15,746 ไร่ หรือร้อยละ 85.64 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.99 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,212 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็น ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 229,311.89 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 57,468.19 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 127,133.02 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 31,860.99 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 102,178.87 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 25,607.20 บาท ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองหมี	111,095.06	59,735.08	30,745.87	27,735.89	229,311.89	57,468.19	127,133.02	31,860.99
หมู่ที่ 1 หนองหมี	92,335.62	123,328.77	40,234.25	29,167.12	285,065.75	64,626.71	179,061.64	40,594.72
หมู่ที่ 2 หัวดง	149,500.00	53,955.56	32,466.67	46,866.67	282,788.89	68,601.08	169,286.67	41,066.85
หมู่ที่ 3 แสนแก้ว	91,931.03	105,425.64	13,301.14	19,141.38	229,799.20	55,534.81	78,217.24	18,902.50
หมู่ที่ 4 หีดผึ้ง	148,655.56	38,688.89	28,986.67	23,034.44	239,365.56	58,067.12	66,024.44	16,016.71
หมู่ที่ 5 หนองก้าม	113,611.11	28,472.22	14,222.22	20,347.22	176,652.78	52,995.83	122,291.67	36,687.50
หมู่ที่ 6 ดอนไม้งาม	40,621.79	49,705.13	41,923.08	45,564.10	177,814.10	46,541.95	130,828.21	34,243.62
หมู่ที่ 7 หนองนาคู	113,552.63	39,447.37	11,789.47	26,828.95	191,618.42	66,195.45	171,144.74	59,122.73
หมู่ที่ 8 หนองหมี	149,447.37	62,657.89	32,575.44	25,517.54	270,198.25	64,847.58	165,561.70	39,734.81
หมู่ที่ 9 ดอนไม้งาม	105,487.80	27,943.90	24,402.44	19,587.80	177,421.95	49,150.68	75,195.12	20,831.08
หมู่ที่ 10 หัวดง	77,461.54	162,076.92	61,769.23	38,292.31	339,600.00	71,436.89	116,000.00	24,401.29
หมู่ที่ 11 หีดผึ้งน้อย	164,066.67	69,740.00	35,306.67	7,905.33	277,018.67	68,796.03	121,589.33	30,196.03
หมู่ที่ 12 นาเจริญ	106,984.13	68,412.70	20,047.62	14,682.54	210,126.98	46,612.68	101,349.21	22,482.39
หมู่ที่ 13 ดงงาม	131,292.68	20,475.61	18,843.90	22,195.12	192,807.32	47,478.08	82,780.50	20,384.39
หมู่ที่ 14 งามเจริญ	189,391.89	14,648.65	20,232.43	14,297.30	238,570.27	62,162.68	67,625.00	17,620.60
หมู่ที่ 15 หนองหมี	57,500.38	65,803.13	52,284.38	18,046.88	193,634.75	58,455.77	90,671.88	27,372.64
หมู่ที่ 16 ดอนหาด	52,777.78	53,694.44	37,361.11	21,638.89	165,472.22	44,455.22	128,333.33	34,477.61
หมู่ที่ 17 โนนเจริญ	57,951.97	50,152.00	35,523.94	72,971.83	216,599.75	51,261.94	323,495.80	76,560.67
หมู่ที่ 18 ดอนปู่ตา	83,333.33	46,794.87	34,487.18	29,551.28	194,166.67	48,232.48	121,871.79	30,273.89

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 5,826 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 1,088 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 17,298 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองหมี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,477.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองหมี มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำมูล และห้วยคุ้ม

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำร่องน้ำคำ

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหนองหมี มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 5 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 7 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดินนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Re-sIA ชุดดินร้อยเอ็ด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,719 ไร่ หรือร้อยละ 41.98 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sIA ดินร้อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,615 ไร่ หรือร้อยละ 14.22 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Th-sicIA ชุดดินธวัชบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 82 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Kng-sIB ชุดดินคง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,859 ไร่ หรือร้อยละ 10.11 ของเนื้อที่ตำบล

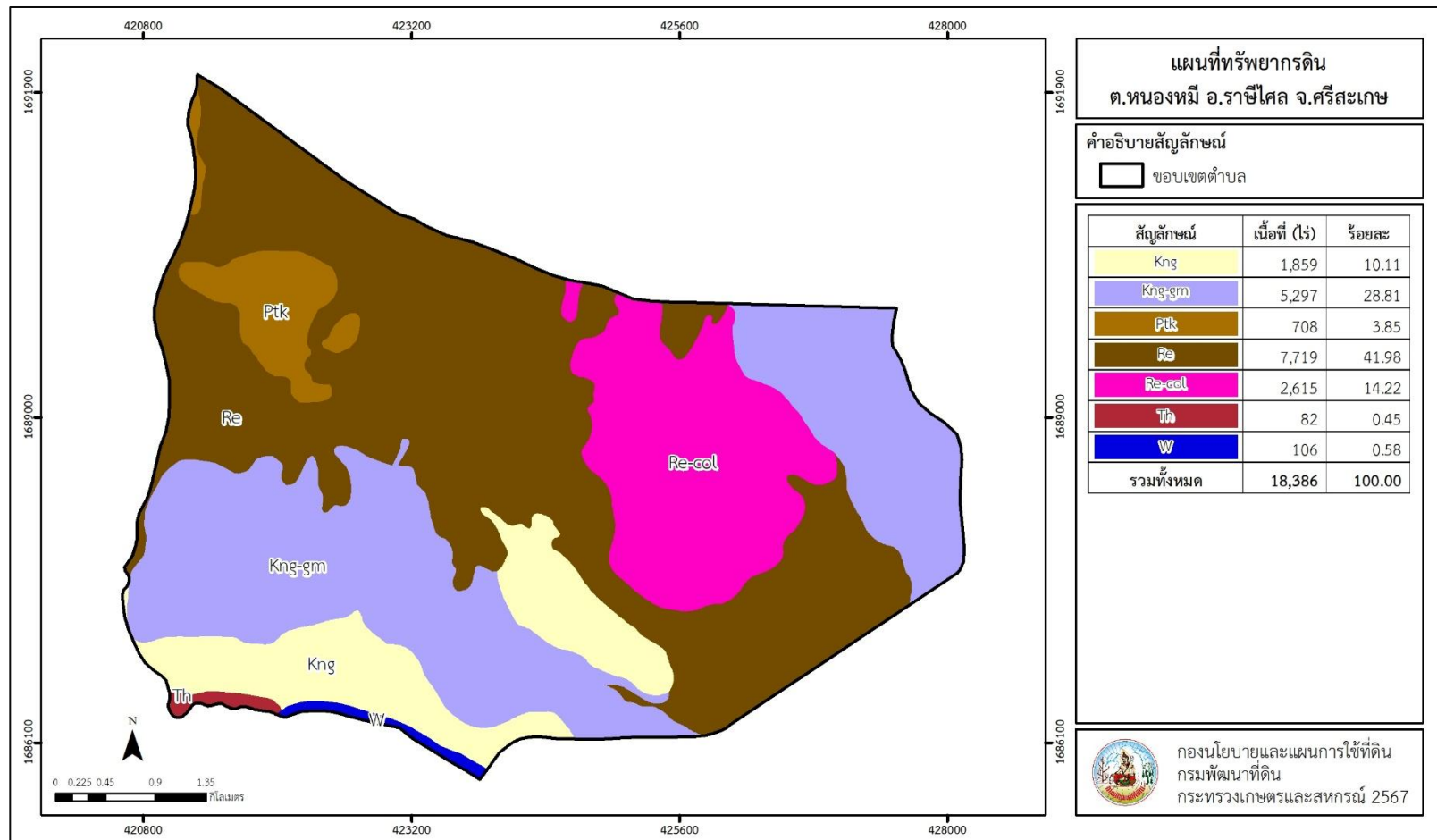
2) หน่วยแผนที่ดิน Kng-gm-sIA/b,csuB ดินคงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนาและดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 1,924 ไร่ หรือร้อยละ 10.46 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kng-gm-sIB/b ดินคงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 3,373 ไร่ หรือร้อยละ 18.35 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-sIB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 708 ไร่ หรือร้อยละ 3.85 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโร ไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Kn-gm-sIA/b, csub	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,924	10.46
Kn-gm-sIB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	3,373	18.35
Kn-gm-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	685	3.73
Kn-gm-sIB*	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,174	6.38
Ptk-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	708	3.85
Re-col-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	2,615	14.22
Re-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	7,719	41.98
Th-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	82	0.45
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	106	0.58
รวมทั้งหมด											18,386	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองหมี

- 1) ดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง
- 2) ดินเสื่อมโทรม
- 3) น้ำท่วมขังพื้นที่ชุมชน
- 4) โรคระบาดต่อพืชและแมลง
- 5) ปัญหาราคาผลผลิตต่ำ
- 6) น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรในเขตตำบลหนองหมี มีความต้องการ ดังนี้

- 1) แก้ปัญหาดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง
- 2) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม
- 3) แก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน
- 4) แก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช
- 5) แก้ปัญหาราคาสินค้าการเกษตร
- 6) แก้ไขปัญหาน้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค

จากความต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนตำบลหนองหมี ต่าง ๆ พบว่า

1. จากกรณีดินมีความเป็นกรด-ด่าง ดินเค็ม มีปัญหาด้านพื้นที่เพาะปลูก พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้ กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุนการใช้อุปกรณ์โดโลไมท์ ในการแก้ไขปัญหา ปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้แจกจ่ายปูนโดโลไมท์ไปยังเกษตรกรที่ต้องการรับบริการและที่มีปัญหาในการเพาะปลูก พร้อมทั้งสนับสนุนการตรวจสอบดินเพื่อการเกษตร (E-Service) ให้แก่เกษตรกรที่มีความสนใจ และส่งเสริมการเพาะปลูกให้มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น

2. กรณีแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม เนื่องจากในพื้นที่ตำบลหนองหมี ได้มีการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย หลังจากการทำนา ทำให้สภาพดินในพื้นที่เสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้เครื่องจักรในพื้นที่มากเกินไป ทำให้ดินเสื่อมสภาพลง สถานีพัฒนาที่ดินได้สนับสนุนการจัดอบรมการทำปุ๋ยอินทรีย์จาก พด.1 และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จาก พด.2 จะช่วยให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี และจัดอบรมให้ความรู้วิธีการแก้ปัญหาดินยังให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกปลอดภัยจากการใช้สารเคมี

3. กรณีปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ในช่วงฤดูฝน จากน้ำฝนตามฤดูกาล หลังจากรับฟังปัญหาจากเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองหมี บางหมู่บ้านยังไม่มีทางระบายน้ำ ไม่มีที่รองรับน้ำ คลองส่งน้ำตื้นเขิน ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ทางสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษได้หาทางออกร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี พร้อมทั้งหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. กรณีโรคและแมลงศัตรูพืช กรมพัฒนาที่ดินได้มีการอบรมให้ความรู้และสาธิตการผลิตน้ำหมักจากสารเร่ง พด.3 พด.7 ประโยชน์สารเร่ง พด.3 เป็นกลุ่มจุลินทรีย์ที่เป็นศัตรูกับเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคพืชในดินโดยมีความสามารถในการป้องกัน หรือยับยั้งการเจริญของเชื้อที่ทำให้เกิดโรครากหรือโคนเน่า และเปลี่ยนสภาพธาตุอาหารพืชให้อยู่ในรูปที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วย เชื้อไตรโคเดอร์มา และบาซิลลัส ประโยชน์สารเร่ง พด.7 เป็นกลุ่มเชื้อจุลินทรีย์มีคุณสมบัติในการเพิ่มประสิทธิภาพการหมักและย่อยสลายวัสดุเหลือใช้จากพืชสมุนไพรใน สภาพที่ไม่มีออกซิเจนเพื่อผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยต่าง ๆ หนอนเจาะผลและลำต้น หนอนกระทู้ และหนอนกอ ซึ่งการอบรมดังกล่าวช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ และลดการใช้ยาฆ่าแมลงที่จะส่งผลต่อผลผลิต

5. การแก้ไขปัญหาราคาสินค้า ต้นทุนสินค้าการเกษตรมีราคาสูง กรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเกษตรกรใน ตำบลหนองหมี นำโครงการเกษตรอินทรีย์ และการขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS (ข้าว) ออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพิ่มมูลค่าทางสินค้าและประกันคุณภาพผลผลิต

6. กรณีแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขุดบ่อน้ำโครงการบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่ จากแผนการดำเนินงานที่ผ่านมากรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการแล้วเสร็จ ปี 2549-2567 เป็นจำนวน จำนวน 6 บ่อ จะเห็นได้ว่าการเข้าร่วมโครงการเพียงเล็กน้อย สถานีพัฒนาที่ดินจึงได้หาทางออกร่วมกันกับ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ผลจากการจัดทำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ
- 1.2 การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่
- 1.4 การขยายตัวของชุมชน
- 1.5 การเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1 การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากมนุษย์
- 2.2 ความขัดแย้งในบางประเทศ
- 2.3 การใช้การเคมีในการเกษตร
- 2.4 จำนวนประชากรมีเพิ่มขึ้น

3) สภาวะ (State) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 3.1 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน
- 3.2 ราคาสินค้า ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น
- 3.3 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.4 แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 3.5 ปัญหายาเสพติดในชุมชน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1 ผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน
- 4.2 แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค
- 4.3 ปัญหาคุณภาพชีวิต
- 4.4 ปัญหาสุขภาพ
- 4.5 ปัญหายาเสพติด

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบันและอนาคตดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

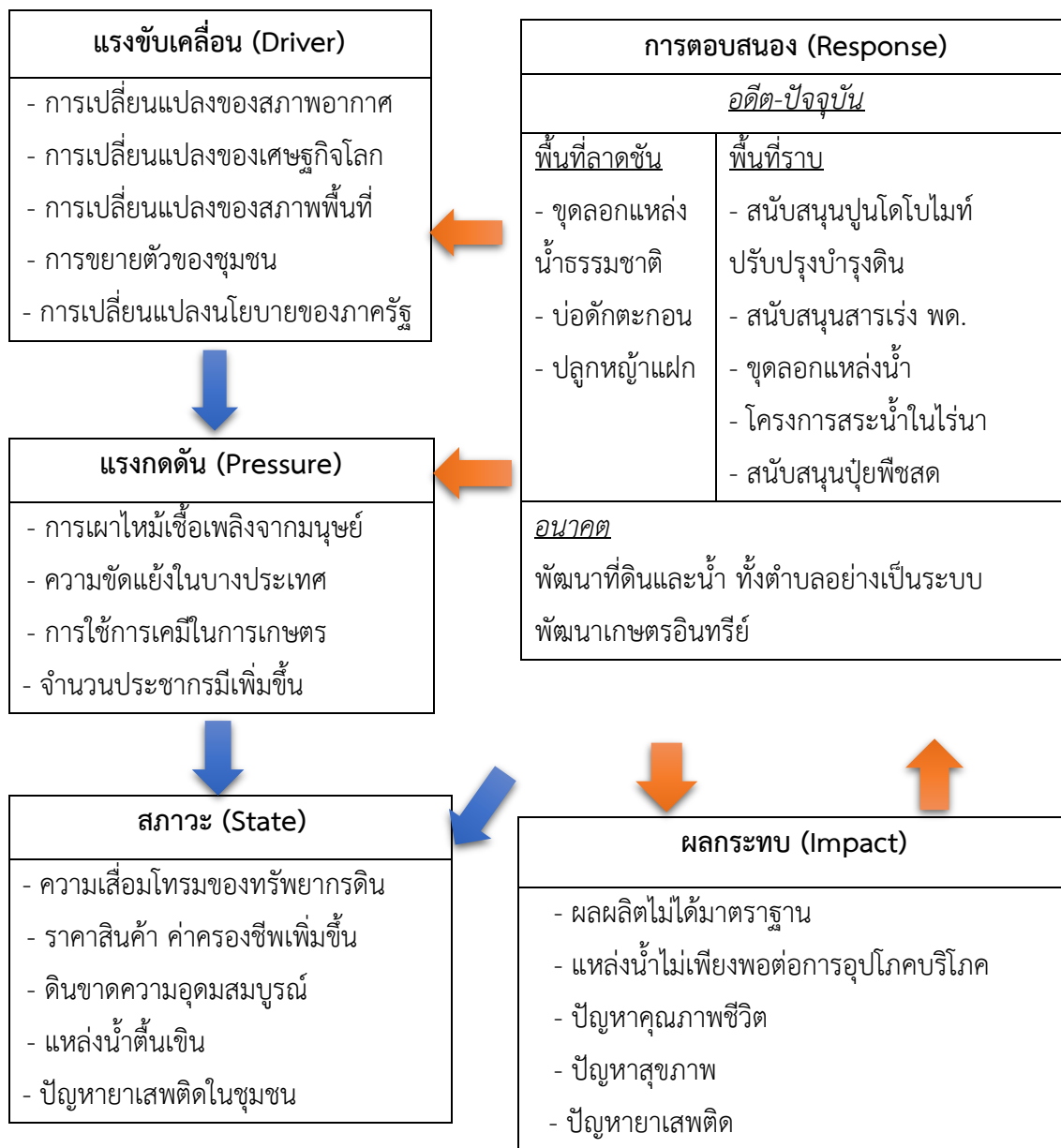
- 5.1) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ปลุกหญ้าแฝก

พื้นที่ราบ

- 5.4) สนับสนุนปูนโดโบไมท์ปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.5) สนับสนุนสารเร่ง พด.
- 5.6) ขุดลอกแหล่งน้ำ
- 5.7) โครงการสระน้ำในไร่นา
- 5.8) สนับสนุนปุ๋ยพืชสด

อนาคต

- พัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลอย่างเป็นระบบ - พัฒนาเกษตรอินทรีย์ ดังในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียวอุบล 2 ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และข้าวเหนียว กข 6

2) เกษตรผสมผสาน เกษตรกรจะทำเกษตรผสมผสานมีการขุดเจาะน้ำบาดาล สระเก็บน้ำ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกพืชได้เกือบตลอดปี

4.2.2 พื้นที่ดอน

1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลัง ช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

2) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ ถั่วเขียว พริก หอมแดง กระเทียม

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์

4) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางนา ประดู่ สะแบง

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1.ข้าว												
2.เกษตร ผสมผสาน												
บริเวณพื้นที่ดอน												
1.มัน สำปะหลัง												
2.พืชไร่												
3.ไม้ผล												
4.ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว หอมแดง กระเทียม พืชผัก พริก

5.3 ระดับความเหมาะสมของดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยที่ดิน	ข้าว	หอมแดง	กระเทียม	พืชผัก	พริก
Kng-gm-slA/b, csub	S2os	S2os	S2s	S2s	S2os
Kng-gm-slB/b	S2ewos	S2eos	S2s	S2s	S2os
Kng-slB	S3o	S2eos	S2s	S2s	S2os
Kng-slB*	S3o	S2eos	S2es	S1	S2os
Ptk-slB	S3o	S2eons	S2ns	S2ns	S2ons
Re-col-slA	S2ns	N	N	N	S3o
Re-slA	S2ns	N	N	N	S3o
Th-siclA	S1	N	N	N	S3o

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 -2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาที่ดินระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น

ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหมี่ อำเภอรำไพบุรี จังหวัดศรีสะเกษ สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้คือพื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมายซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกินมีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15,746 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 85.64 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในพื้นที่ เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 8,998 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 48.94 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น พริก กระเทียม หอมแดง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางนา ประดู่ สะแบง

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ถั่วเขียว พริก

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 365 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.99 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 2,568 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.97 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด แตงโม

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง ขนุน มะพร้าว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางนา สะแบง ประดู่

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 237 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ พริก ถั่วเขียว หอมแดง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 668 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ประเภทที่2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 621 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.38 ของเนื้อที่ตำบล และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางนา สัก ประดู่

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ กล้าย ข้าวโพด หอมแดง กระเทียม

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 73 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล โดยพืชที่เพาะปลูก ได้แก่ พืชผัก

(3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 2,004 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ยางนา ประดู่ สะแบง

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้าย ข้าวโพด หอมแดง กระเทียม

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ดาวเรือง

(4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ หญ้าลูซี่

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงไก่ โรงเรือนเลี้ยงโค-กระบือ

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,155 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.28 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,134 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่างๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่างๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 340 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 268 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 615 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.34 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ ได้แก่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.88 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
2	เขตเกษตรกรรม	15,746	85.64
	เขตเกษตรกรรมขั้นดี	9,433	51.31
2110	เขตทำนา	8,998	48.94
2120	เขตปลูกไม้ผล	4	0.02
2130	เขตปลูกไม้ยืนต้น	17	0.09
2140	เขตปลูกพืชไร่	49	0.27
2150	เขตปลูกพืชทางเลือก	365	1.99
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง(ประเภทที่ 1)	3,498	19.03
2211	เขตทำนา	2,568	13.97
2212	เขตปลูกไม้ผล	14	0.08
2213	เขตปลูกไม้ยืนต้น	11	0.06
2214	เขตปลูกพืชไร่	237	1.29
2215	เขตปลูกพืชทางเลือก	668	3.63
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง(ประเภทที่ 2)	709	3.86
2221	เขตทำนา	621	3.38
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	7	0.04
2224	เขตปลูกพืชไร่	8	0.04
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก	73	0.40
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ	2,095	11.39
2310	เขตทำนา	2,004	10.90
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	39	0.21
2340	เขตปลูกพืชไร่	7	0.04
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก	45	0.24

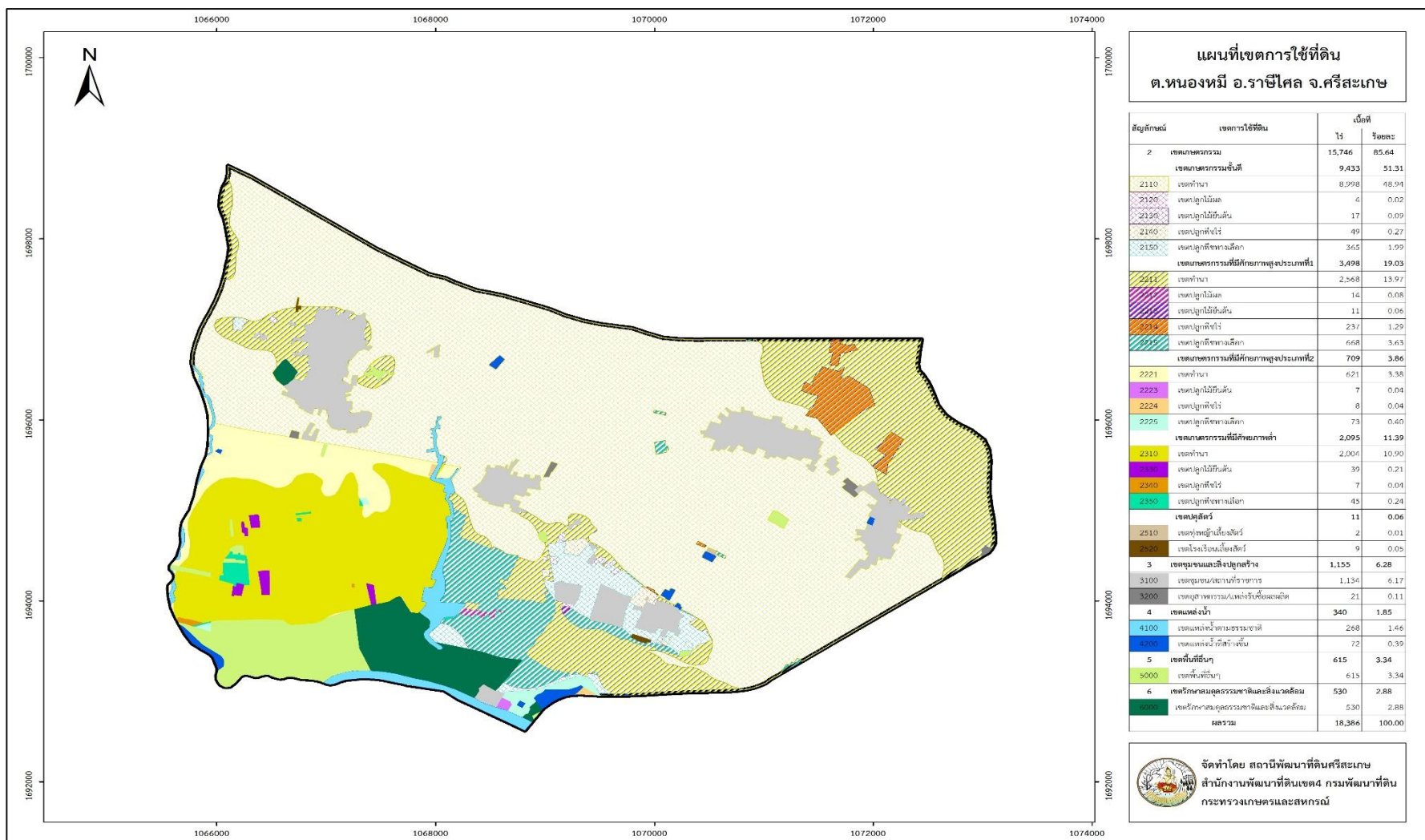
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	เขตปศุสัตว์	11	0.06
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2	0.01
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	9	0.05
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,155	6.28
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,134	6.17
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	21	0.11
4	เขตแหล่งน้ำ	340	1.85
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	268	1.46
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	72	0.39
5	เขตพื้นที่อื่นๆ	615	3.34
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	615	3.34
6	เขตรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	530	2.88
6000	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	530	2.88
	รวมทั้งหมด	18,386	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฮี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลหนองฮี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆและงบประมาณ ที่จะดำเนินการ ปีงบประมาณ 2568-2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหมี เสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี เพื่อมีมติให้ความเห็นชอบร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ เสนอกิจกรรม โครงการ เป้าหมายและงบประมาณ รายงานต่อไปยังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

(1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ และพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี

(2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

(3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินกรด-ด่าง ด้วยปูนโดโรไมล์

(4) การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ

(5) จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

(1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

(2) โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(1) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(2) โครงการบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งฯ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรจังหวัด)

2) เขตปศุสัตว์

พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตำบลหนองหมี เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการดำเนินการแก้ปัญหาเกี่ยวกับดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ แปลงเกษตรไม่มีทางสาธารณประโยชน์ ปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองหมี ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม 2) น้ำท่วมขังภายในชุมชน 3) ปัญหาโรคพืชและศัตรูพืช ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม ในกรณีดินเสื่อมโทรม

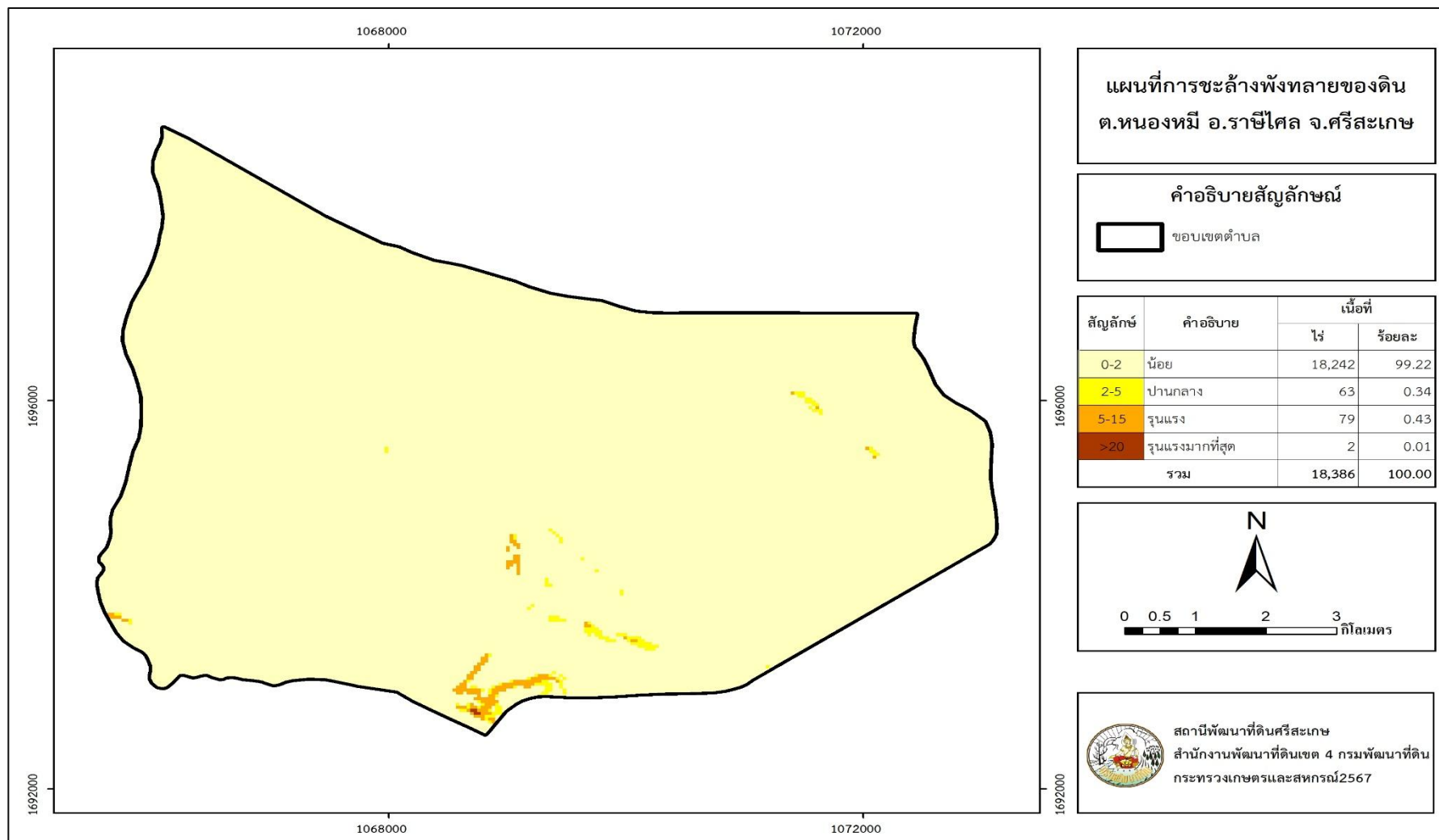

จากปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ตำบลหนองหมี่ เกิดจากปัญหา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จากการวิเคราะห์ระดับการชะล้างพังทลายของดินของตำบลหนองหมี่ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 18,386 ไร่ พบว่า การชะล้างพังทลายของดิน >20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2 ไร่ ร้อยละ 0.01 การชะล้างพังทลายของดิน 5-15 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 79 ไร่ ร้อยละ 0.43 การชะล้างพังทลายของดิน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 63 ไร่ ร้อยละ 0.34 เปอร์เซ็นต์ การชะล้างพังทลายของดิน 0-2 มีเนื้อที่ 18,242 ไร่ ร้อยละ 99.22 เปอร์เซ็นต์ (ดังรูปที่ 7-1)

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง ขาดความรู้การจัดการดิน การเข้าใจถึง การปรับปรุงบำรุงดินให้ถูกวิธี เนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีที่มากเกินไป ทำให้โครงสร้างของดินขาดความอุดมสมบูรณ์

สำหรับปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ชุมชน เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น การทับถมของตะกอนดินแหล่งน้ำจนตื้นเขิน ไม่มีพื้นที่รับน้ำที่ท่วมขัง การจัดการน้ำภายในตำบล การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองระบายน้ำ (2) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ (3) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลหนองหมี่ ได้โดยสิ้นเชิง การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานสามารถสร้างเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำได้โดยสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนผลผลิตได้”**

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.เขตทำนา เนื้อที่ 14,191 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,585,000
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	150,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	35,000
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	75,000
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	975,000
	1.5 การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	200,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	150,000
	1.7 โครงการสาธิตการทำ การใช้ปุ๋ยหมัก	-
	2. การบริหารจัดการน้ำ	760,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	460,000
	2.2 โครงการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	300,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,000,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	3.2 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	500,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 301 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,585,000
3.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 74 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	150,000
4.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 18 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	35,000
5.เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 1,151 ไร่	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	75,000
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	975,000
	1.5 การรณรงค์เฝ้ากลบตอซัง	200,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	150,000
	1.7 โครงการสาธิตการทำ การใช้ปุ๋ยหมัก	-
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,540,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,040,000
	2.2 โครงการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	500,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,200,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,200,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,387,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,300,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	2,200,000
รวมเขตเกษตรกรรม	รวมแผนงาน/โครงการ	9,887,500

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ
1.เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 15,746 ไร่ 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 14,191 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 301 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 74 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 18 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 1,151 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร เครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 2) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 3) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกและเกษตรผสมผสาน (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 4) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 5) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 6) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 7) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 8) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 9) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร) 10) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานเกษตรจังหวัด) 11) โครงการพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน)
1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 11 ไร่	1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 340 ไร่	1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองหมี อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ.2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	ปีงบประมาณ					รวม	ปีงบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	1.การปรับปรุงบำรุงดิน		2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	พด.
เขตทำนา,พืชไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	7,000	7,000	7,000	7,000	7,000	35,000	พด.
เขตทำนา,พืชไร่,ไม้ผล	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สาร อินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	2	2	2	2	11	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตทำนา,พืชไร่,ไม้ผล	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	กลุ่ม	-	-	1	1	1	3	-	-	325,000	325,000	325,000	975,000	พด.
เขตทำนา,พืชไร่,ไม้ผล	1.5 การรณรงค์เฝ้ากลบตอซัง	ไร่	100	100	100	100	100	500	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พด.
เขตทำนา	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงดินกรด	ไร่	40	40	40	40	40	200	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	พด.
เขตทำนา,พืชไร่,ไม้ผล	1.7 โครงการสาธิตการทำปุ๋ยหมัก	ตัน	30	30	30	30	30	150	-	-	-	-	-	-	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	ปีงบประมาณ					รวม	ปีงบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม	2..การบริหารจัดการ น้ำ		2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	2.1 การก่อสร้าง แหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	3	2	5	5	5	20	60,000	40,000	100,000	100,000	100,000	400,000	พด.
	2.2 โครงการส่งเสริม การพัฒนาพื้นที่ดิน เค็ม	ไร่	-	-	200	-	-	200	-	-	500,000	-	-	500,000	พด.
เขตเกษตรกรรม, เขตแหล่งน้ำ	3. การฟื้นฟูและ ป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน														พด.
	3.1 การปลูกหญ้า แฝกเพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
เขตนาข้าว	4.การจัดระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ														
	4.1 จัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำได้ ดินเค็ม	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	1,500,000	พด.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2566. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2567 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรฟัก. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: <http://www.khaotor.go.th/vision.html>, 1 พฤษภาคม 2567

คณะผู้จัดทำ

นายสาคร เหมือนตา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ
นางสาวสุปราณี ตันจาน	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติงาน
นายธีระศักดิ์ สุดดี	พนักงานขับเคลื่อนเครื่องจักรกลขนาดกลาง
นางสาวอาภาพร พลธรรม	นักวิชาการเกษตร
นางสาวศศิธร สดไธสง	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ต.หนองไผ่ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 3300

โทร 045-814642

E-mail ssk01@ldd.go.th